

GIESMĖ APIE PAVIETRĮ¹ GAILINGA²

O Dieve Dieve Dieve, didžiai galįs,
O Dieve šventas, tavęs visos šalys
Bijos ir dreba: baisu nedrebėti,
Kurį ištinki, negal pakrutėti.

Sviets pilnas trenksmo, nér kur nebijotis,
Sviets pilnas verksmo, nėra kaip didžiuotis;
Ašarų pilnas svietas zlubaroja³
Ir ant valandos tiešyt⁴ neparoja⁵.

Kur tiktai žengsi, – pilnos vietos raudos,
Kur aukščiausiosna vietosn žmonės spaudos⁶,
Bėginėj, siūbuoj, liežuvį išlėmę⁷,
Mielųjų savo drauge nesus'ėmę⁸.

Balsas ing dangų rūksta kaip ir dūmas, –
Begu⁹ yr, Dieve Dieve, danguj rūmas¹⁰?
Tirštos ašaros, tūli dejavimai,
Mažųjų didžių tūli suspaudimai.

Suspaudė badas – nemaža prapuolė,
Eidamas keliu, ne vienas prapuolė:
Lavonai visur, kūnai išdrabstyti,
Apgraužtos galvos, kaulai išbarstyti.

Ne viena žvėris baisiau lauke graužė,
Ne viena motin vaiko kaulus laužė,
Ne vieną šunes ant lauko sulaupė¹¹,
Ne vienas tėvas vaikelio nekuopė.

Pražuvo meilė – nesuvijai raitas.
Kad šaukė paskui tėvą mielas vaikas:
„Tėvel, motina, nebėk, drauge mirkim“,
Tūls tarė: „Savo tuo sveikatą pirkim.“

Betaig¹² nei savęs, nei išganė vaiko.
Ik šiolei smertis piktoj' visus vaiko,
Smertis baisyji, piktoji pavietris, –
Iš šimto kitur n'atsiliko¹³ nė trys.

Baisi pavietris ne vieną pasmaugė,
Tūlo gražiausias akeles užspaudė, –
Benorint mielo svieto prisiveizdėt,
Benorint savo mielu prisimylėt.

Nesusimylė nei kursai gailėjo¹⁴
Ir ašaromis skruostus savus liejo.
Ėjo bagotas nuog pinigų savo,
Ir bagočiausias nepasididžiavo.

Ne viens ieškojo, ne viens krūme slapės¹⁵,
Ne vienas trasė¹⁶ kaip ir lauko lapės.
Ne viens žiūrėdams anta namų¹⁷ verkė,
Ne viens lindynę savo baisiai peikė,

Bylodams: „Namai nameliai ne niekai,
Namuose būti, tikėk man, ne niekai!“
Sugrįžus baisu tūlės jau lindynės,
Tūlos pastojo piemenų pipynės¹⁸.

Daug pūstų taipo¹⁹ kiemų²⁰ ir kiemelių,
Daug išpustytų²¹ miestų ir miestelių.
Ne viens viešpatis raudodams parėjo,
Tūlas viešpatis nusirėkterėjo.

Kitas vaikelio mielo neberado,
Kitas išpūstyts ir duonos pribado²²
Gerieji verkė, piktieji džiaugėsi,
Tuo čėsu²³ pikts iš piktybės gyresė.

Ne vieno langai mieste išdaužyti,
Ne vieno namai baisiai išgaišinti²⁴,
Ne vieno naudos²⁵ pelnytos prapuolė.
Ne viens, gailėdams vaikelio, parpuolė.

Tėvas su vaiku vienoj vietoj guli,
Sumesti pūva ir be grabo tūli.
Ne viens dejuoja, ne viens didžiai rausti²⁶,
Kaipo neraudot, nesang širdj skausti²⁷.

Išblyškę visi pusiaugyviai vaikščioj,
Vos ne vos kalba, tiktai nasrais plokščioj²⁸.
Išvydęs žmogų, klausias: „Kaip išlikai,
Kurioj lindynėj besėdėjai tykiai?“

Viens antram sako savo didžius vargus,
Viens antram nešioj išgi tolo gerdus²⁹,
Džiaugias ir giesti kaip lauko paukšteliai,
Išvydę aušrą, seni ir vaikeliai.

Kas tatai destis³⁰, kas svieta išvaikė?
Kas tatai destis, kas svieta aplaikė³¹?
Kodėl sviets kenčia nemažas sunkybes?
Ką jis padarė, kokios jo kaltybės?

Dievas tat visa, Dievas patsai daro,
Dievas perleidžia badą irgi marą,
Nes Dievs nekenčia piktybių ir grieko,
Dėl to apverčia žmogutį ing nieką...

Svietas neteiskus, sviets zrodos³² kupinas,
Veikiaus piktopi neg gerop skubinas,
Palaimoj vaikščiot akis užsimerkia,
Notmen ant Dievo patys save dergia.

Kamp yra meilė kuriampi gėrybė,
Visi impuolė ing didė latrybė
Visi pagedo ir supuvo griekė
Nodieją³³ savo paguldydam niekė.

Prapuolę gieda, baimės nēr niekur:
Visi išlepę siausti baisiai visur
Tardam to Dievas nei regi, nei girdi,
O taip drutina piktybėje širdj.

Bet Dievas iš tolo tat visa nuveizdi
Atlanko dieną ir naktį apveizdi:
Ne greitai plaka, betaig atpėtuoja³⁴
Bejag ne vienas gailingai siūbuoja.

Ach Dieve, Dieve, sutrauk narsą savo,
Nuramdyk veikiai smarkią ranką tavo
Nišliks nei vienas, jei nepagailėsi,
Niškęs nei kentęs, jei nepagelbėsi.

Regim, kur eime, kaip smarkiai griūvame
Iš pačių šaknų be likiaus mirštame:
Kertiegu kerti mečium³⁵ dangaus tavo
Nė viens neišbėgs, neišneš galvos savo.

Ei nusiramdai rūstauti liaujiesi
Pagailies žmonių marinti metiesi:
Mieluli Dieve Tėve, svieta visą
Regim, kaip maras smaugt žmonių indrįsa.

Nuog amžių rodei didę meilę savo
Mielaširdystę, greitą norą tavo:
Kurį taip barei, o ne pameilavai,
Kurį išdavei, o ne atvadavai.

Išbarti tavo sugrįžta tavęspi
Tu nesang šauki sugrįžkit manęspi:
Grįžkit manęspi: aš plakęs mylėsiu
Kačėib ir piktų jūsų nepamesiu.

Pažįstam, Dieve, kad teisiai mus bruki
Enčius ing peklą tuo pačiu mus trunki:
Tiktai apsaugok tokią narsą tavo
Kurį regime dėla griekų savo.

Ei broliai mieli ir seserys mielos
Jei benorite būt sveikatos čielos³⁶:
Verkim, raudokim pokims Dievo gero
Iš dugno širdies visų griekų savo.

Taridam Dieve Dieve susimilki
Šėtone sviete kūne mus nevilki:
Dieve, susimilk, Dieve, nepameski,
Bet karalystėn savo mus išveski.

Vienintelė lietuviška XVII a. kalvinistų maro giesmė. Kadangi to meto lenkiškuose giesmynuose, regis, nėra jokio panašaus šios giesmės atitikmens, galime spėti, jog tai originali lietuviška giesmė. Giesmė turi nemažai tematinių tematinių ir poetinių sąsajų su pirmąja lietuviška (liuteronų) mano giesme, pateikta Mažvydo giesmyne.

Kniga Nobažniŧtes Krikščioniŧkos... Kiedaynise, 1653, 267–270 psl.

¹ Marą; ² graudi; ³ verkšlena; ⁴ guosti; ⁵ nesuspėja, neįstengia; ⁶ į aukščiausias vietas žmonės spaudžiasi, veržiasi; ⁷ iškišę; ⁸ nepasiėmę ⁹ negi, ar; ¹⁰ buveinė; ¹¹ sudorojo, sudraskė; ¹² bet, tačiau; ¹³ neišliko; ¹⁴ nesusimylėjo nei to, kursai gailėjo; ¹⁵ slapstės; ¹⁶ bėgo, bėgiojo; ¹⁷ į namų pusę; ¹⁸ birbynės; ¹⁹ taip pat; ²⁰ kaimų; ²¹ išniokotų; ²² pristigo, pritrūko; ²³ metu, laiku; ²⁴ sunaikinti; ²⁵ turtai; ²⁶ rauda; ²⁷ skauda; ²⁸ žiobčioja, čepsi; ²⁹ gaudus; ³⁰ dedasi; bet čia *destis* gali reikšti ir *priežastį, dalyką*; ³¹ išlaikė; ³² apgaulės, neištikimybės; ³³ viltį; ³⁴ atkeršija, atlygina; ³⁵ kalaviju; ³⁶ visos;

Lietuvių literatūros chrestomatija, redagavo K. Korsakas, J. Lebedys, Vilnius, Valstybinė grožinės literatūros leidykla, 1957, p. 82–83; *Giesmės dangaus miestui*, parengė D. Pociūtė-Abukevičienė, M. Vaicekauskas, Vilnius: Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 1998, p. 617–621.